

باسمه تعالی

نحوه مطالعه‌ی درس عربی

روش خواندن هر درس به تناسب مواد و محتوای آن درس متفاوت است. در این راستا با توجه به این که درس عربی از دو بخش قواعد و ترجمه تشکیل شده است، اولین نکته‌ای که دانش‌آموزان عزیز می‌بایست به آن توجه داشته باشند، این است که طراحی سؤالات و بررسی آن‌ها در دو سال اخیر بیان‌گر آن است که تفکیک بخش قواعد از ترجمه و مرزبندی بین آن‌ها در بارم‌بندی درس عربی امکان‌پذیر نیست، بنابراین به فراگیران توصیه می‌شود که هر دو بخش (قواعد و ترجمه) را برای پاسخ‌دهی دقیق و درست به سؤالات، جدی و مکمل همدیگر بدانند که توأمان و همراه هم، موفقیت حداکثری آن‌ها را رقم خواهند زد. چراکه تقسیم‌بندی این دو بخش به بارم ۵ به ۱۵ یا هر تقسیم دیگری که متأسفانه حتی گاهاً از سوی برخی از همکاران ما و یا مشاوران مطرح می‌شود، تصویری اشتباه و غیرکارشناسی است که باعث به اشتباه انداختن آن‌ها در مطالعه‌ی مباحث درس عربی می‌گردد.

به‌عنوان مثال بسیاری از عبارت‌های ترجمه در اشکال و انواع مختلف آن: (ترجمه‌های تستی، ترجمه‌های نقطه-چین، عبارت‌های شرطی و...) قواعدمحور هستند که دانش‌آموز ابتدا باید قواعد را درون آن عبارت‌ها تشخیص داده و سپس بر اساس این نکات به گزینش گزینه‌ی موردنظر در سؤالات تستی، تکمیل ترجمه در سؤالات نقطه‌چین و یا ترجمه‌ی کامل و درست عبارت‌ها در بخش ترجمه جملات اقدام نماید. همچنان‌که ترجمه‌ی عبارت‌های دارای اسم فاعل، اسم مفعول، اسم مبالغه، اسم تفضیل، لای نفی جنس، اسم‌های نکره و...، با دانستن معنای لغوی اصل واژه، به تنهایی و بدون شناخت و نظرداشت این قواعد در ترجمه امکان‌پذیر نیست. و اما این امر نه تنها به معنای سختی کار در مطالعه‌ی درس عربی نیست؛ بلکه به دانش‌آموز کمک می‌کند که به‌جای صرف زمان زیاد جهت حفظ طوطی‌وار و به ذهن‌سپاری کوتاه مدت مطالب درس عربی با فراگیری تکنیک‌ها و قواعد هر درس (که عموماً کمتر از یک صفحه است) در مدت زمان کمتری به یادگیری این درس اقدام کرده و به ماندگاری آن در حافظه نیز پایداری بیشتری ببخشد. در این راستا، چگونگی خوانش این درس به قرار زیر است:

الف) مبحث قواعد:

ع) قواعد درس عربی زیر مجموعه‌ی مباحث "تمرینی" به شمار می‌رود؛ به این معنا که برای یادگیری بیشتر آن، نیازمند تمرین و تکرار هستیم، بدین شکل که دانش‌آموز ابتدا باید جزوه آموزشی (همان مطالب ارائه شده‌ی دبیر خود در کلاس درس) را مطالعه کند و سپس آن‌ها را با مثال‌های ارائه شده از طرف دبیر برای آن مبحث، تطبیق دهد تا فهم و ادراک درست از آن قاعده در عمل برایش حاصل و تثبیت گردد. در ادامه نیز به چند مثال دیگر از تمرین‌ها مراجعه نموده و به نوعی میزان یادگیری و دقت نظر خود را در مبحث مورد مطالعه بیازماید.

* با توجه به این‌که در سال‌های اخیر برخی از سوالات مربوط به قواعد از دل متن درس طراحی شده است، پیشنهاد می‌شود که دانش‌آموزان بعد از خواندن بخش اعلموا (قواعد) بلافاصله موارد مطرح شده را با متن درس تطبیق بدهند و نمونه‌های به کار رفته در آن زمینه را از متن استخراج نمایند. این کار ضمن یادگیری عمیق و پایدارتر مبحث قواعد، باعث آشنایی هرچه بیشتر وی با متن درس می‌گردد.

* همچنین با توجه به این‌که بیشتر قواعد کتاب‌های عربی متوسطه‌ی دوم ترجمه‌محور هستند، توجه به نکات ترجمه‌ای قواعد در هر درس و تطبیق آن‌ها با مثال‌های ارائه شده توسط معلم یا مثال‌های بخش "اختیر نفسک" آن درس، جهت یادگیری بهتر مورد تأکید است. (در حقیقت به جای حفظ کردن ظاهری و طوطی‌وار قواعد، تطبیق و مشخص کردن قواعد در چند مثال و تمرین توصیه می‌گردد).

* در این بخش (قواعد)، یادداشت‌برداری از نکات مهم و برجسته و تطبیق آن‌ها با ذکر یکی دو مثال برای جمع‌بندی نهایی هر درس راهگشا خواهد بود.

ب) مبحث ترجمه:

تمام درس‌های عربی متوسطه دوم (دهم، یازدهم و دوازدهم) شامل بخشی به نام معجم (واژه‌نامه) است که واژه‌های جدید آن درس در آن گنجانده شده است. بنابراین اولین گام در بخش ترجمه، مراجعه‌ی دانش‌آموز به این بخش و مطالعه‌ی دقیق واژگان جدید است. ضمن این‌که توجه و اهتمام به تکرار و تمرین واژه‌هایی که در دروس قبل هم استفاده شده، مورد تأکید است.

* بهترین روش برای به خاطر سپردن واژه‌ها و ماندگاری آن‌ها در ذهن و همچنین یادگیری همه‌ی مبحث ترجمه و سؤال‌های آن در انواع و اشکال مختلف (ترجمه عبارت‌ها، ترجمه‌های تستی و جای خالی و...) این است که بعد از خوانش و آشنایی با کلمات جدید در معجم (واژه‌نامه)، دانش‌آموز به متن درس مراجعه کرده و در ابتدا به ترجمه تحت‌اللفظی و به اصطلاح رایج "خط به خط" متن با کمک کلمات جدید پردازد و سپس با جابجایی کلمات به ویژه انتقال فعل به آخر جمله‌ی فارسی آن را به زبان مقصد (زبان فارسی) نزدیک کرده و جمله را سلیس و روان ارائه نماید. این شیوه قطعاً در هموار ساختن یادگیری بخش ترجمه‌ی جمله‌های عربی، یاریگر دانش‌آموز بوده و در ادامه ضمن تسهیل ترجمه‌ی سایر درس‌ها، آرام آرام کیفیت مطالعه‌ی وی را در درس عربی افزایش و بر میزان علاقه و انگیزه‌اش جهت خواندن این درس خواهد افزود.

* نکته قابل توجه به هنگام مطالعه‌ی معجم (واژه‌نامه)، توجه به مترادف‌ها و متضاده‌ها، مفرد و جمع‌هاست؛ چراکه علاوه بر نقش کلمات جدید در ترجمه‌ی جمله‌های متن درس و سوال مربوط به ترجمه‌ی کلمات، پاسخ‌گویی به چند سؤال دیگر از جمله پیدا کردن مترادف و متضاد، نوشتن مفرد و یا جمع کلمه و پیدا کردن کلمه‌ی غریب (ناهماهنگ) با تسلط بر کلمات واژه‌نامه امکان‌پذیر خواهد بود.

* در این قسمت مراجعه به قواعد و یادآوری نکات ترجمه‌ای آن‌ها برای ترجمه‌ی دقیق و صحیح عبارت‌ها مورد تأکید است.

* همچنین نسبت به ترجمه‌ی تمرین‌ها نیز توجه لازم صورت گیرد؛ چراکه طراحان محترم در چند دوره‌ی اخیر امتحانات نهایی به طراحی سوالات بخش ترجمه از تمرین‌ها اهتمام ویژه‌ای داشته‌اند.

***** نکته قابل توجه جهت موفقیت بیشتر در امتحان نهایی درس عربی:**

به حل نمونه سوالات "متنوع و فراوان" اهتمام داشته باشید! این کار به شما کمک می‌کند با نگرش و سلیقه‌های طراحان مختلف سوالات بیشتر آشنا شوید و در امتحان با آرامش بیشتری به آن‌ها پاسخ دهید.

به دو روش می‌توان از نمونه سوالات سال‌های قبل استفاده کرد: اول این‌که خود دانش‌آموز چند نمونه سوال را در پوشه کار خود داشته باشد و بعد از یادگیری هر درس سوالات مربوط به آن را حل کرده و در صورت داشتن اشکال به رفع آن از طریق معلم یا جزوه‌ی آموزشی ارائه شده در کلاس درس اقدام نماید.

روش دوم که برای همکاران محترم مورد تاکید است این‌که در جلسات پایانی سال تحصیلی، نمونه سوال‌هایی را از "چند دوره‌ی اخیر امتحانات نهایی برای پایه‌ی دوازدهم" و "سوالاتی از همکاران دیگر در پایه‌های دهم و یازدهم" در کلاس برای دانش‌آموزان تحلیل و بررسی نمایند تا علاوه بر آشنایی آن‌ها با سرتیتر (صورت) سوالات که یکی از چالش‌های دانش‌آموزان در درس عربی است، ضمن مرور و یادآوری نکات کلیدی و امتحانی درس عربی با شیوه‌های مختلف طراحی سوالات آشنا گردند.

با آرزوی توفیق و تندرستی برای همه‌ی دانش‌آموزان عزیز سراسر استان

"گروه عربی استان فارس؛ متوسطه‌ی دوم" اسفندماه ۱۴۰۲